از فتوای وحدت تا حمایت از نهضت امام خمینی(ره)!

شیخ محمود شلتوت از علمای مصری است که در سال‌های ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۳ ریاست الازهر را برعهده داشت. او از علمای اهل سنت هم‌دوره آیت ا... العظمی بروجردی و از معروف‌ترین چهره‌های تقریب جهان اسلام است و شهرت او در این زمینه به صدور فتوایی باز می‌گردد که از آن به عنوان «فتوای وحدت» یاد می‌کنند.

شیخ در این فتوای تاریخی می‌گوید: «هر مسلمانی در انتخاب هر یک از مذاهب فقهی آزاد است، انتقال از یک مذهب فقهی به مذهب فقهی دیگر جایز است و هر مسلمانی اگر چه سنی باشد می‌تواند طبق فقه شیعه امامیه عمل کند».

این فتوا در هفدهم ربیع الاول ۱۳۷۸ هـجری قمری مصادف با سالروز میلاد امام صادق(ع) در حضور نمایندگان مذهب شیعه امامی و شیعه زیدی و مذاهب شافعی، حنبلی، مالک و حنفی، صادر شد و توجه همگان را در جهان اسلام به خود جلب کرد. برخی دیدگاه مثبت داشتند و آن را انقلابی مهم در روابط بین شیعه و سنی می‌دیدند و از آن فتوا حمایت کردند، ولی برخی دیگر او را به خاطر این اقدام سرزنش کردند که چرا مذهب شیعه را به رسمیت شناخته است.

وی در پاسخ به انتقاد فردی که گفت: «شما مذهبی را که بدعت بوده به رسمیت شناخته‌ای» با آرامش جواب داد: «من این کار را برای خدا کردم». مرحوم میرزا خلیل کمره‌ای درباره انگیزه شیخ شلتوت در صدور فتوا می‌نویسد: «شیخ شلتوت رازی را فاش کرد که پای مداخله بیگانگان و تأثیر نفوذ آنان را در امور ممالک شرق حتی در امور بین مذاهب اسلام، روشن می‌کرد».

شیخ محمدجواد مغنیه می‌گوید: «علامه شلتوت می‌گفت، من خود در بعضی مسائل فقهی بر اساس فقه مذهب جعفری فتوا داده‌ام». یکی دیگر از اقدام‌های تحسین برانگیز شیخ شلتوت اقتدا به امامت آیت‌ا... کاشف‌الغطاء در نماز جماعت بود. حمایت از قیام امام خمینی(ره) یکی از معروف‌ترین موضع‌گیری‌های شیخ شلتوت در زندگی وی است.

او ۶ روز پس از حادثه ۱۵خرداد در حمایت از امام خمینی(ره) نامه‌ای نوشت و از عموم مسلمانان خواست

تا عالم مجاهد ایران را که به جرم دفاع از حق به زندان کشیده شده‌است، پشتیبانی کنند. همچنین شیخ شلتوت هنگامی که محمدرضا پهلوی، اسرائیل را به رسمیت شناخت، طی تلگرافی به آیت‌ا... بروجردی در قم، ضمن رد هرگونه ارتباط کشورهای اسلامی با اسرائیل، اقدام دولت ایران را تقبیح کرد.

اما این تلگراف زمانی به بیت آیت‌ا... بروجردی رسید که مرجع تقلید شیعیان از دنیا رحلت کرده بود. در پی این واقعه شیخ محمود شلتوت دست از وظیفه‌اش برنداشت و نامه‌ای برای آیت‌ا... سیدمحسن حکیم نگاشت. به گفته دکتر محمد الدسوقی، استاد الازهر مجموعه فعالیت‌های شلتوت همراهی با علمای شیعه در راستای منافع مسلمانان و برای رهایی سرزمین‌های اسلامی از سلطه بیگانگان بود.